

Správa o výsledku kontroly

Na základe plánu kontrolnej činnosti na rok 2. polrok 2022 vykonala Ing. Ingrid Konečná Veverková, hlavná kontrolórka mesta kontrolu dodržiavania a uplatňovania všeobecne záväzného nariadenia mesta Brezna č.14/2015 o jednorazovom príspevku pri narodení dieťaťa.

Kontrolované obdobie: roky 2020, 2021 a 2022

Kontrolovaný subjekt: Mestský úrad v Brezne

Predmet a cieľ kontroly:

- overiť objektívny stav kontrolovaných skutočností a ich súlad so všeobecne záväznými právnymi predpismi a vnútornými aktmi riadenia so zameraním na dodržiavanie zákonnosti pri poskytovaní a používaní prostriedkov z rozpočtu mesta
- preveriť dodržiavanie podmienok poskytovania jednorazového finančného príspevku z rozpočtu mesta Brezna určeného pri narodení dieťaťa obyvateľom, ktorí majú trvalý pobyt na území mesta Brezna.

Hlavná kontrolórka sa pri výkone kontroly zamerala na kontrolu dodržiavania a uplatňovania všeobecne záväzného nariadenia mesta Brezna č.14/2015 o jednorazovom príspevku pri narodení dieťaťa v znení jeho dodatkov. Toto všeobecne záväzné nariadenie mesta Brezna (ďalej len „VZN“) nadobudlo účinnosť 1.1.2016 a upravuje spôsob a podmienky poskytovania jednorazového finančného príspevku z rozpočtu mesta Brezna určeného pri narodení dieťaťa obyvateľom, ktorí majú trvalý pobyt na území mesta Brezna.

VZN bolo novelizované štyrikrát:

- VZN – 08/2017 s účinnosťou od 1.12.2017
- VZN – 04/2018 s účinnosťou od 20.04.2018
- VZN – 06/2019 s účinnosťou od 01.06.2019
- VZN – 04/2022 s účinnosťou od 15.07.2022

Z dôvodu pomerne častej novelizácie rovnakých ustanovení a z dôvodu prehľadnosti a transparentnosti právnej úpravy hlavná kontrolórka odporúča vydať konsolidované znenie predmetného VZN.

Podľa VZN jednorazový finančný príspevok pri narodení dieťaťa (ďalej len „finančný príspevok“), ktorý sa vypláca oprávnenej osobe pri splnení podmienok pre poskytnutie tohto príspevku poskytne mesto Brezno za účelom hmotnej podpory a pomoci pri výkone rodičovských práv a povinností. Finančný príspevok môže byť poskytnutý na jedno dieťa iba raz. V prípade súčasne narodených viac detí mesto poskytne finančný príspevok na každé dieťa. Podľa § 4 ods. 4 VZN výška finančného príspevku na jedno dieťa je 250,- Eur; od 15.07.2022 je výška finančného príspevku na jedno dieťa 350,- EUR.

Mesto v roku 2020 poskytlo finančný príspevok 136 žiadateľom (pre 136 narodených detí) vo výške 33 500 EUR. V roku 2021 poskytlo finančný príspevok 115 žiadateľom (pre 117 narodených detí) vo výške 29 250 EUR. V roku 2022 poskytlo finančný príspevok 109 žiadateľom (pre 110 narodených detí) vo výške 30 100 EUR – stav k 02.11.2022.

Kontrolou bolo zistené, že kontrolované spisy obsahujú vyplnenú žiadosť o poskytnutie finančného príspevku s potrebnými dokladmi, úradný záznam z kontroly, platobný poukaz a avízo o úhrade finančného príspevku pri narodení dieťaťa.

V § 3 ods. 1 sú vymedzené oprávnené osoby na poskytnutie jednorazového finančného príspevku z rozpočtu mesta Brezna určeného pri narodení dieťaťa.

- a) jeden z rodičov dieťaťa, ktorí sú manželmi a aspoň jeden z nich má trvalý pobyt v meste Brezne najmenej desať mesiacov pred narodením dieťaťa
- b) matka, ktorá dieťa porodila a má trvalý pobyt v meste Brezne najmenej desať mesiacov pred narodením dieťaťa
- c) otec dieťaťa, ktorý má trvalý pobyt v meste Brezne najmenej desať mesiacov pred narodením dieťaťa v prípade ak:
 - má dieťa aj matka trvalý pobyt v meste Brezno, avšak matka nepatrí do okruhu oprávnených osôb
 - matka dieťaťa zomrela alebo bolo po nej vyhlásené pátranie
 - dieťa bolo zverené do výchovy otca na základe právoplatného rozhodnutia súdu.
- d) osoba s trvalým pobytom v meste Brezne najmenej desať mesiacov pred narodením dieťaťa, ktorá prevzala dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej rodičov na základe právoplatného rozhodnutia súdu alebo príslušného orgánu podľa zákona o rodine.

Podľa § 3 ods. 2 písm. a) VZN oprávnená osoba musí byť v priebehu 18-tich mesiacov pred narodením dieťaťa zamestnaná minimálne 12 mesiacov, pričom za zamestnanie sa považuje aj denná forma štúdia a samostatne zárobková činnosť. Za splnenie tejto podmienky sa považuje aj kombinácia zamestnania, resp. podnikania a štúdia.

Kontrolou bolo zistené, že vo vybraných kontrolovaných prípadoch žiadateľ/žiadateľka ako oprávnená osoba nepreukázal/nepreukázala splnenie podmienky zamestnania, nakoľko predložil/predložila potvrdenie o zamestnaní druhého rodiča (žiadosť podávala ako oprávnená osoba matka a k žiadosti priložila potvrdenie o zamestnaní otca alebo naopak a rodičia dieťaťa neboli manželmi). Napriek tejto skutočnosti, že žiadateľ/žiadateľka ako oprávnená osoba nepreukázal/nepreukázala splnenie podmienky zamestnania, nakoľko predložil/predložila potvrdenie o zamestnaní druhého rodiča, kontrolovaný subjekt považoval podmienku podľa § 3 ods. 2 písm. a) VZN za splnenú a na základe tejto skutočnosti neoprávnene vyplatil finančný príspevok.

Kontrolou bolo zistené, že napriek skutočnosti, že oprávnená osoba podľa predložených dokladov nebola v priebehu 18-tich mesiacov pred narodením dieťaťa zamestnaná minimálne 12 mesiacov, kontrolovaný subjekt považoval podmienku podľa § 3 ods. 2 písm. a) VZN za splnenú a na základe tejto skutočnosti neoprávnene vyplatil finančný príspevok.

Kontrolou bolo zistené, že zo strany kontrolovaného subjektu bola akceptovaná ako doba zamestnania aj rodičovská dovolenka, ďalšia rodičovská dovolenka a práceneschopnosť.

Kontrolou bolo tiež zistené, že žiadateľ/žiadateľka ako oprávnená osoba nepreukázal/nepreukázala splnenie podmienky zamestnania, nakoľko predložil/predložila potvrdenie o zamestnaní, v ktorom bolo uvedené, že pracovný pomer trvá, ale nebolo uvedené od kedy do kedy, čím oprávnená osoba nepreukázala, že bola v priebehu 18-tich mesiacov pred narodením dieťaťa zamestnaná minimálne 12 mesiacov.

V ďalších prípadoch žiadateľ/žiadateľka ako oprávnená osoba nepreukázal/nepreukázala splnenie podmienky zamestnania, nakoľko nepredložil/nepredložila potvrdenie o zamestnaní, ale pracovnú zmluvu na základe ktorej je preukázateľné, že bol uzatvorený pracovný pomer, ale nie je možné zistiť, či ten pracovný pomer v sledovanom období trval a koľko trval. V niektorých prípadoch bola predložená len zmena pracovnej zmluvy, podľa ktorej tiež nie je možné zistiť, či ten pracovný pomer v sledovanom období trval a koľko trval.

Kontrolovaný subjekt pri posudzovaní nároku na finančný príspevok nepostupoval v súlade s § 3 ods. 2 písm. a) VZN.

Hlavná kontrolórka na odstránenie zisteného nedostatku a príčin jeho vzniku odporúča:

- vo VZN zadefinovať pojmy žiadateľ, oprávnená osoba a osoby posudzované s oprávnenou osobou
- upraviť obsah VZN, aby bolo zrejmé kto má preukázať splnenie podmienky pre poskytnutie finančného príspevku (žadateľ, oprávnená osoba alebo aj osoby posudzované s oprávnenou osobou)
- vo VZN jednoznačným spôsobom upraviť a doplniť, čo sa považuje za splnenie podmienky zamestnania alebo zárobkovej činnosti
- stanoviť obsah potvrdenia o zamestnaní, ktoré má vystaviť zamestnávateľ oprávnenej osobe, aby ustanovenými náležitosťami bolo preukázané splnenie podmienok podľa VZN
- dôsledne kontrolovať splnenie podmienok, vrátane lehôt ustanovených vo VZN.

Podľa § 3 ods. 2 písm. b) VZN oprávnená osoba nemôže mať voči mestu Brezno záväzky po lehote ich splatnosti, a to minimálne 6 mesiacov pred podaním žiadosti.

Kontrolou bolo zistené, že podľa vzoru, ktorý tvorí prílohu VZN žiadosť o poskytnutie finančného príspevku má obsahovať údaje o žiadateľovi, údaje o dieťaťi, čestné prehlásenie, číslo účtu v tvare IBAN a prílohy, ktorými sú fotokópia rodného listu dieťaťa, fotokópia sobášneho listu, kópia potvrdenia, že sa dieťa dožilo 28 dní, potvrdenie zamestnávateľa o zamestnaní / potvrdenie o návšteve školy, potvrdenie školy o dochádzke školopovinného dieťaťa, potvrdenie úseku daní a poplatkov MsÚ Brezno, že žiadateľ (a osoby spolu s ním posudzované) „MÁ - NEMÁ finančné záväzky po lehote splatnosti“.

Kontrolovaný subjekt má podľa § 3 ods. 2 písm. b) VZN posudzovať, či oprávnená osoba nemá voči mestu Brezno záväzky po lehote ich splatnosti, avšak podľa obsahu žiadosti sa k posudzovaným záväzkom vyjadruje len úsek daní a poplatkov MsÚ Brezno, pričom záväzky oprávnenej osobe môžu vzniknúť aj z iného právneho titulu.

Podľa § 4 ods. 1 VZN „jednorazový finančný príspevok pri narodení dieťaťa bude poskytnutý oprávnenej osobe na základe písomnej žiadosti, ktorej vzor tvorí prílohu č.1 tohto nariadenia. Písomná žiadosť sa podáva v sídle mestského úradu. K žiadosti je potrebné doložiť fotokópiu rodného listu dieťaťa.“

Podľa §1 ods. 1 a 2 zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) orgány verejnej moci sú pri svojej úradnej činnosti povinné a oprávnené získavať a používať údaje evidované v informačných systémoch verejnej správy a v informačných systémoch a vyhotovovať si z nich výpisy a tieto údaje a výpisy si v nevyhnutnom rozsahu navzájom bezodplatne poskytovať.

Štátny občan Slovenskej republiky, občan členského štátu Európskej únie, občan štátu, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, právnická osoba a fyzická osoba – podnikateľ nie sú povinní dokladovať orgánom verejnej moci tieto údaje v listinnej podobe, ak osobitný predpis neustanovuje inak.

Hlavná kontrolórka odporúča

- upraviť obsah VZN, aby bol v súlade so zákonom č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii)
- v žiadosti a hlavne pri prílohách uplatniť príslušné ustanovenia zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii)
- upraviť obsah žiadosti, vrátane jej príloh, tak aby boli žiadané relevantné údaje, ktoré sú potrebné pre splnenie podmienok pre priznanie finančného príspevku a aby boli žiadané relevantné údaje potvrdzované príslušnými referátmi, ktoré sú oprávnené potvrdzovať, že oprávnená osoba nemá voči mestu Brezno záväzky po lehote ich splatnosti.

Hlavná kontrolórka preverila vykonanie základnej finančnej kontroly pri kontrolovaných finančných operáciách na dokladoch, ktoré tieto finančné operácie deklarujú.

V zmysle § 7 ods. 1 a 2 zákona o finančnej kontrole základnou finančnou kontrolou sa overuje vždy súlad každej finančnej operácie alebo jej časti so skutočnosťami uvedenými v § 6 ods. 4 zákona o finančnej kontrole na príslušných stupňoch riadenia.

Kontrolou zo strany hlavnej kontrolórky boli zistené nedostatky, ktoré mali byť zistené pri overovaní finančných operácií základnou finančnou kontrolou. Na základe tejto skutočnosti možno konštatovať formálny výkon základnej finančnej kontroly v kontrolovanej oblasti.

Hlavná kontrolórka na odstránenie zisteného nedostatku a príčin jeho vzniku odporúča:

- zabezpečiť dôsledné overovanie súladu finančnej operácie alebo jej časti so skutočnosťami uvedenými v § 6 ods. 4 zákona o finančnej kontrole
- uplatniť princíp „štyroch očí“ pri overovaní súladu finančnej operácie alebo jej časti so skutočnosťami uvedenými vo VZN.

Kontrolou dodržiavania podmienok poskytovania finančného príspevku so zameraním na zákonnosť, účelovosť a transparentnosť hospodárenia s finančnými prostriedkami rozpočtu mesta bolo zistené vyplácanie finančného príspevku v rozpore s VZN. Kontrolovaný subjekt poskytol rozpočtové prostriedky mesta v rozpore s podmienkami stanovenými vo VZN.

Porušenie pravidiel a podmienok pri poskytovaní prostriedkov z rozpočtu verejnej správy subjektom verejnej správy je podľa § 31 ods. 1 písm. m) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov porušením finančnej disciplíny.

Hlavná kontrolórka uložila prijať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku. Prednostka MsÚ si svoju povinnosť v určenom termíne splnila.